T077 BL VII (25) 1442 Căn Bản Thuyết Nhất Thiết Hữu Bộ Tỳ Nại Da Q25

Tạng Luật (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1442 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA, Quyeån 25

CAÊN BAÛN THUYEÁT
NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA
QUYEÅN 25

I. CHÍN MÖÔI PHAÙP BA DAÄT ÑEÅ CA

Toång Nhieáp Tuïng:
Voïng ngöõ vaø chuûng töû,
Khoâng sai cuøng thöôøng aên,
Nöôùc truøng, baûo baïn ñi,
Baøng sanh, ñaùm giaëc, aên.
Bieät Tuïng Thöù Nhaát:
Voïng, huûy vaø ly giaùn,
Phaùt khôûi, ñoàng thanh tuïng,
Noùi toäi, thaät ñaéc quaû,
Theo baø con, khinh huûy.

Hoïc Xöù Thöù Nhaát: COÁ YÙ VOÏNG NGÖÕ Phaät ôû trong Truùc laâm, beân ao Yeát-lan-ñaïc-ca thaønh Vöông xaù, luùc ñoù cuï thoï La-hoã-la ôû trong röøng OÂn-tuyeàn beân thaønh naøy khi coù Cö só, Baø-la-moân kính tín ñeán hoûi Theá toân nay ôû ñaâu. Neáu luùc ñoù Theá toân ôû trong Truùc laâm thì La-hoã-la noùi laø ôû nuùi Linh Thöùu, neáu Theá toân ôû Linh Thöùu thì La-hoã-la noùi laø ôû Truùc laâm... khieán cho moïi ngöôøi muoán ñeán ñaûnh leã Phaät ñeàu khoâng theå gaëp ñöôïc, laïi coøn moõi meät khoå nhoïc. Sau ñoù hoï trôû laïi choã La-hoã-la, La-hoã-la hoûi coù gaëp Theá toân khoâng, hoï noùi: “Khoâng gaëp, taïi sao Thaùnh giaû coá yù xuùc naõo chuùng toâi?”, ñaùp: “Quaû laø toâi ñaõ coá yù xuùc naõo caùc vò”. Moïi ngöôøi nghe roài ñeàu cheâ traùch, caùc Bí-soâ ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät nghe roài saùng sôùm ñaép y mang baùt vaøo thaønh Vöông xaù theo thöù lôùp khaát thöïc roài trôû veà boån xöù thoï thöïc. Sau ñoù ñeán choã La-hoã-la trong röøng OÂn-tuyeàn, La-hoã-la thaáy Phaät ñeán traûi toøa, ñeå nöôùc röûa nghinh ñoùn Phaät, Phaät ngoài xuoáng röûa chaân roài nghieâng chaäu nöôùc röûa ñoå boû, chæ

chöøa laïi moät chuùt nöôùc trong chaäu roài hoûi La-

SOÁ 1442 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA, Quyeån 25
359

hoã-la: “Con coù thaáy chuùt ít nöôùc trong chaäu khoâng?”, ñaùp laø thaáy, Phaät noùi: “Naøy La-hoã-la, neáu Bí-soâ coá taâm noùi voïng, khoâng hoå theïn cuõng khoâng truy hoái, Nhö lai goïi ñoù laø ngöôøi ngu vaø laø ngöôøi thieáu phaùp sa moân”, noùi roài truùt ñoå heát xuoáng ñaát hoûi La-hoã-la: “Con coù thaáy chuùt nöôùc trong chaäu ñoå heát ra ñaát khoâng?”, ñaùp coù thaáy, Phaät noùi: “Naøy La-hoã-la, neáu Bí-soâ coá taâm noùi doái khoâng hoå theïn cuõng khoâng truy hoái, Nhö lai goïi ñoù laø ngöôøi ngu vaø laø ngöôøi boû maát heát phaùp sa moân”, noùi roài Theá toân ñaù chaäu nghieâng ngöõa ra ñaát hoûi La-hoã-la: “Con coù thaáy chaäu bò ñaù nghieâng ngöõa ra ñaát khoâng?”, ñaùp coù thaáy, Phaät noùi: “Naøy La-hoã- la, neáu Bí-soâ coá taâm noùi doái khoâng hoå theïn cuõng khoâng truy hoái, Nhö lai goïi ñoù laø ngöôøi ngu, laø ngöôøi laøm nghieâng ñoå phaùp sa moân”, noùi roài Phaät uùp chaäu xuoáng ñaát hoûi La-hoã-la: “Con coù thaáy chaäu bò uùp xuoáng ñaát khoâng?”, ñaùp coù thaáy, Phaät noùi: “Naøy La-hoã-la, neáu Bí-soâ coá taâm noùi doái, khoâng hoå then cuõng khoâng truy hoái, Nhö lai goïi ñoù laø ngöôøi ngu ñaõ laät uùp phaùp sa moân. Naøy La-hoã-la, nhö con voi chuùa say röôïu coù söùc maïnh, caëp ngaø cuûa noù nhö caøng xe maäp khoûe kheùo hay chieán ñaáu, khi ra chieán tröôøng chieán ñaáu vôùi ñoái phöông thì boán chaân, caëp ngaø, ñuoâi xöông soáng, xöông hoâng ñeàu coù taùc duïng, chæ tröø caùi voøi thì noù cuoán laïi khoâng ñem ra duøng. Naøy La-hoã-la, con voi naøy vì baûo veä tính maïng neân khoâng duøng caùi voøi ñeå quaät ngaõ ñoái thuû. Ngöôøi ñieàu khieån quaân voi lieàn bieát con voi naøy vì hoä tieác thaân maïng. Naøy La-hoã-la, neáu con voi khi cuøng ñoái phöông chieán ñaáu duøng caùi voøi ñeå tranh taøi thì ngöôøi ñieàu khieån voi bieát con voi naøy khoâng tieác thaân maïng, khi saùp traän seõ taøn haïi, khoâng vieäc aùc naøo laø khoâng laøm. Cuõng nhö vaäy naøy La-hoã-la, neáu coù Bí-soâ coá taâm noùi doái khoâng hoå theïn cuõng khoâng truy hoái, Nhö lai noùi ngöôøi nhö vaäy khoâng vieäc aùc naøo laø khoâng laøm”. Theá toân lieàn noùi keä: “Ngöôøi naøo traùi thaät phaùp, Coá noùi lôøi hö doái, Cho ñeán khi maïng chung, Khoâng aùc naøo khoâng laøm. Thaø nuoát hoøn saét ñoû, Cuõng nhö löûa chaùy höøng, Khoâng duøng mieäng phaù giôùi, AÊn thöùc aên tín taâm”. Noùi roài Phaät baûo La-hoã-la: “Thaày coù bieát ngöôøi ñôøi taïi sao hay caàm göông soi”, ñaùp: “Chính laø ñeå xem dung maïo ñeïp hay xaáu”, Phaät noùi: “Ñuùng nhö vaäy, thaân nghieäp cuûa con khi saép laøm vieäc gì, con phaûi thöôøng töï quaùn saùt: “Thaân nghieäp maø ta saép taïo taùc coù haïi cho töï thaân

SOÁ 1442 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA, Quyeån 25
360

vaø thaân ngöôøi khaùc laø vieäc baát thieän, laø nghieäp khoå aùc, coù theå ôû ñôøi vò lai chieâu caûm quaû dò thuïc khoå khoâng?. Neáu khoâng haïi töï thaân vaø thaân ngöôøi khaùc laø vieäc thaéng thieän, laø nghieäp an laïc, coù theå ôû ñôøi vò lai

chieâu caûm quaû Dò thuïc lac khoâng?'. Naøy La-hoã-la, khi quaùn saùt vieäc laøm nhö vaäy, coù theå bieát ñöôïc thaân nghieäp naøy ta saép laøm seõ ñem laïi toån giaûm cho mình vaø ngöôøi laø vieäc baát thieän, laø nghieäp khoå aùc, coù theå chieâu caûm quaû Dò thuïc khoå ôû ñôøi vò lai thì neân kieåm nhieáp lai khoâng neân laøm. Naøy La-hoã-la, khi quaùn saùt vieäc laøm nhö vaäy, coù theå bieát ñöôïc thaân nghieäp naøy ta saép laøm coù theå laøm Lôïi-ích cho mình vaø ngöôøi laø vieäc thaéng thieän, laø nghieäp an laïc, coù theå chieâu caûm quaû Dò thuïc laïc ôû ñôøi vò lai thì neân phaùt khôûi tu taäp. Naøy La-hoã-la, thaân nghieäp cuûa con khi ñang laøm vieäc gì, con phaûi thöôøng töï quaùn saùt: "Thaân nghieäp maø ta ñang laøm coù theå toån haïi mình vaø ngöôøi seõ thoï khoå baùo thì khoâng neân laøm, neáu thaân nghieäp naøy laøm Lôïi-ích cho mình vaø ngöôøi seï thoï quaû baùo an laïc thì neân tu hoïc". Naøy La-hoã-la, thaân nghieäp cuûa con ñaõ laøm vieäc gì, con phaûi thöôøng töï quaùn saùt: "Thaân nghieäp maø ta ñaõ laøm toån haïi cho mình vaø ngöôøi seõ thoï khoå baùo". Toäi nghieäp ñaõ laøm neân ñoái tröôùc Phaät chí thaønh khaån thieát noùi toäi ñaõ laøm, hoaëc ñoái tröôùc vò ñoàng phaïm haïnh thanh tònh noùi toäi ñaõ laøm, phaùt loà saùm hoái, theà khoâng taùi phaïm. Neáu laøm nghieäp thieän Lôïi-ích cho mình vaø ngöôøi seõ thoï quaû baùo an laïc thì neân phaùt taâm hoan hæ, ñoái vôùi vieäc ñaõ laøm chôù coù buoâng lung. Naøy La-hoã-la, ñoái vôùi thaân nghieäp saép laøm, ñang laøm vaø ñaõ laøm ba thôøi thöôøng neân kheùo quaùn saùt nhö vaäy; phaûi bieát ngöõ nghieäp, yù nghieäp cuõng nhö vaäy. Naøy La-hoã- la, phaûi bieát quaù khöù, hieän taïi vaø vò lai taát caû haønh nghieäp ñeàu do yù sanh, neân thöôøng quaùn saùt loaïi boû voïng nieäm, thöôøng phaùt khôûi taâm thieän. "Naøy La-hoã-la, ñoái vôùi ba nghieäp thaân ngöõ yù khi noù hieän khôûi neân kheùo quaùn saùt khieán noù töông öng vôùi thanh tònh cuøng cöïc. Nhö hieän taïi quaùn saùt ba nghieäp khieán noù töông öng vôùi thanh tònh cuøng cöïc, quaù khöù vò lai cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy ñoái vôùi ba nghieäp con phaûi thöôøng töï quaùn saùt khieán noù töông öng vôùi thanh tònh cuøng cöïc, chôù coù buoâng lung". Phaät lieàn noùi keä: "La-hoã-la neân bieát, Thöôøng quaùn saùt ba nghieäp, Ñöøng neân taïo caùc aùc, Laø thuaän lôøi Phaät daïy. Ñaây laø nghieäp Thanh vaên, Con nay phaûi tu trì, Khi tu taäp haïnh naøy,

Döùt aùc taêng tröôûng thieän". Theá toân noùi phaùp chæ daïy cho La-hoã-la ñöôïc lôïi hæ roài töø toøa ngoài ñöùng daäy ra veà, La-hoã-la ñaûnh leã hoan hæ phuïng haønh. Ñaây laø duyeân khôûi nhöng Phaät chöa cheá giôùi. Luùc ñoù Phaät ñang ôû trong röøng Theä-ña, coù Bí-soâ Phaùp Thuû laø Thích ca töû cuõng truï nôi ñaây. Phaùp Thuû coù bieän taøi coù theå ñaùnh baïi luaän thuyeát cuûa keû khaùc. Cuõng trong luùc naøy ôû nöôùc trung phöông coù moät Ma-naïp-phöôïc-ca vì caàu hoïc neân ñeán phöông Nam (söï vieäc nhö trong duyeân khôûi cuûa giôùi thöù boán Ba-la-thò-ca). Vò sö maø Ma-naïp-phöôïc-ca phuïng söï laø moät Baø-la-moân ôû phöông Nam raát gioûi nghò luaän, vò sö naøy cuøng Ma-naïp-phöôïc-ca vaø caùc ñeä töû tuaàn töï du haønh ñeán thaønh Thaát-la- phieät. Trong thaønh naøy coù moät

Baø-la-moân thuû laõnh nghe noùi coù vò ñaïi luaän sö töø phöông Nam ñeán lieàn noùi vôùi ñoà chuùng: “Caùc troø bieát chaêng, vò ñaïi luaän sö saép ñeán ñaây ñeå tìm ñòch luaän, neáu ñaïi luaän sö kia ôû trong caùc luaän laäp nghóa thì caùc troø tuøy theo ñieàu ñaõ hoïc cuøng nhau thuø ñoái, neáu caùc troø phaù ñöôïc luaän cöù aáy thì toát, neáu khoâng phaù ñöôïc thì haõy chæ oâng ta ñeán luaän nghóa vôùi Thích ca töû. Neáu ñaïi luaän sö ñoù phaù ñöôïc luaän cöù cuûa thích ca töû töùc laø doøng Baø-la-moân cuûa ta thaéng, neáu Thích ca töû ñaùnh baïi ñöôïc luaän sö aáy thì cuõng laø doøng Baø-la-moân cuûa ta thaéng. Vì sao, vì coù theå khieán taùm phöông nghe danh ôû phöông Nam coù vò ñaïi luaän sö thoâng suoát boán minh, hieåu roõ taùm thuaät ñaõ tìm ñeán thaønh Thaát- la-phieät khích luaän. Neáu ngöôøi trong thaønh naøy ñaùnh baïi ñöôïc luaän cöù cuûa Baø-la-moân aáy thì chuùng ta cuõng chaúng phaûi thua, neân cuõng goïi laø thaéng”. Vò ñaïi luaän sö sau khi ñeán thaønh Thaát-la-phieät vaøo saùng sôùm laáy y quaán buïng, tay caàm ñuoác ñi vaøo trong thaønh, moät Baø-la-moân töû troâng thaáy lieàn hoûi: “Taïi sao ñaïi sö laáy y quaán buïng?”, ñaùp: “Nhöõng gì ta ñaõ hoïc ñöôïc ñaày caû buïng, sôï noù vôõ ra neân ta phaûi laáy y quaán laïi”, laïi hoûi: “Vì sao ñaïi sö caàm ñuoác giöõa ban ngaøy?”, ñaùp: “Ta thaáy moïi ngöôøi ñeàu ngu muoäi neân caàm ñuoác naøy muoán phaùt huy löûa trí cuûa hoï”. Sau ñoù vò ñaïi luaän sö khích luaän vôùi ñoà chuùng cuûa Baø-la-moân kia vaø caùc hoïc só trong thaønh, taát caû ñeàu bò khuaát phuïc, moïi ngöôøi noùi: “Ñaïi sö côù gì laøm nhuïc baèng höõu cuûa mình?”, luaän sö hoûi: “Khoâng leõ ôû ñaây coøn coù baèng höõu khaùc hay sao?”, ñaùp coù, laïi hoûi laø ai, ñaùp: “Laø sa moân Thích töû môùi höng khôûi gaàn ñaây, trong boán giai caáp ñoäc xöng laø toái thaéng, ña vaên bieän thuyeát, moïi ngöôøi ñeàu nghe bieát, ñaïi sö neân ñeán khích luaän vôùi hoï”. Luaän sö hoûi: “Hoï ôû ñaâu?”, ñaùp ôû trong röøng Theä-ña , laïi hoûi: “Trong chuùng ñoù, ai laø ngöôøi khích luaän baäc nhaát”, ñaùp: “Hoï ñeàu laø ngöôøi ña vaên maãn tieäp, töø bieän phaân minh”. Ñuùng luùc ñoù Bí-soâ Phaùp

SOÁ 1442 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA, Quyeån 25
362

Thuû ñi ñeán, moïi ngöôøi troâng thaáy lieàn noùi vôùi luaän sö: “Ñaïi sö haõy khích luaän vôùi Bí-soâ Phaùp Thuû tröôùc roài tìm caùc sa moân Thích töû sau”. Luaän sö nghe roài nhìn kyõ Bí-soâ, noùi vôùi moïi ngöôøi: “Vöøa nhìn qua töôùng maïo, chaéc chaén ñaây laø luaän chuû”, noùi roài lieàn ñeán choã Phaùp Thuû noùi raèng: “Toâi ñöôïc hoïc chuùt ít luaän cöù nôi thaày toâi, nay toâi muoán cuøng thaày luaän nghò”, Bí-soâ noùi: Thaät toát, toâi cuõng coù taâm caàu luaän naïn, gaëp ñöôïc ñòch thuû cuõng thoûa loøng, tuøy yù oâng saép xeáp”, luaän sö noùi: “Ngaøy nay ñoái ñaøm ñöôïc khoâng?”, ñaùp: “Ngaøy mai ôû taïi vöôøn hoa ”, ôôùc heïn roài boû ñi. Luaän sö sau khi öôùc heïn vôùi Bí-soâ roài suoát ñeâm ñoù nghieân cöùu cuøng toät caû hai toâng ñeå tìm choã hôû baøi xích maõi cho ñeán trôøi saùng, luùc ñoù Bí-soâ Phaùp Thuû suy nghó: “Neáu ta phaù ñöôïc luaän cöù cuûa luaän sö kia thì ta cuõng khoâng khoûi haèng ngaøy khaát thöïc qua moät traêm cöûa nhaø, coøn neáu luaän sö kia ñaùnh baïi ta thì danh xöng thuû laûnh cuûa ta seõ bò choân vuøi”, nghó roài khoâng

ñi ñeán choã ñaõ öôùc heïn. Luaän sö kia saùng sôùm ñeán vöôøn hoa chôø ñôïi maõi khoâng thaáy Bí-soâå ñeán lieàn trôû veà, coøn Phaùp Thuû thaáy ñaõ qua giôø heïn môùi vaøo thaønh thöù lôùp khaát thöïc, luaän sö kia gaëp lieàn hoûi: “Taïi sao Bí-soâ khoâng ñeán choã heïn ôû vöôøn hoa ?”, Phaùp Thuû lieàn hoûi: “Vöôøn hoa naøo?”. Luaän sö hoûi laïi: “Thaùnh giaû khoâng nhôù ngaøy hoâm qua ñaõ öôùc heïn saùng nay ñeán vöôøn hoa ñeå luaän naïn hay sao?”, Phaùp Thuû noùi: “Toâi queân maát”, luaän sö nghe roài lieàn suy nghó: “Ta suoát ñeâm nghieân cöùu luaän cöù khoâng nguû maø Bí-soâ laïi noùi toâi queân maát”, laïi nghó: “Bí-soâ naøy thuoäc trong hai haïng ngöôøi: Moät laø haïng ngöôøi tình thöùc ngu toái, hai laø haïng ngöôøi bieän taøi hôn ngöôøi”, nghó roài lieàn noùi: “Neáu vaäy ngaøy mai Bí-soâ ñuùng heïn nheù”, ñaùp: “Cöù nhö theá”. Saùng hoâm sau luaän sö lieàn ñeán vöôøn hoa chôø maõi vaãn khoâng thaáy Bí-soâ ñeán neân trôû veà, coøn Phaùp Thuû thaáy ñaõ qua giôø öôùc heïn môùi vaøo thaønh khaát thöïc, luaän sö laïi gaëp lieàn hoûi: “Taïi sao Bí-soâ laïi khoâng ñeán?”, Phaùp thuû noùi: “Toâi coù raát nhieàu vieäc phaûi laøm, buoåi saùng phaûi thöøa söï Ñaïi sö, nghe nhöõng phaùp chöa nghe, roài phaûi daïy cho moân ñoà vaø ñeán caùc nhaø haøo quyù ñeå thuyeát phaùp”, luaän sö noùi: “Bí-soâ khoâng neân coá taâm voïng ngöõ”. Do Bí- soâ Phaùp Thuû öôùc heïn cuøng ngöôøi luaän naïn maø khoâng ñeán, coá taâm voïng ngöõ khieán cho luaän sö kia tôùi lui moõi meät, neân caùc ngoaïi ñaïo ñeàu cheâ traùch: “Sa moân Thích töû coá taâm voïng ngöõ, cuøng ngöôøi öôùc heïn luaän naïn laïi khoâng ñeán khieán cho luaän sö nhoïc coâng tôùi lui”.Caùc Bí-soâ nghe bieát ñem vieäc naøy baïch Phaät, Phaät do nhôn duyeân naøy nhoùm hoïp caùc Bí-soâ… cho ñeán caâu: … Nôi Tyø-naïi-da cheá hoïc xöù naøy cho caùc Bí-soâ nhö sau: “Neáu laïi coù Bí-soâ coá yù voïng ngöõ, phaïm Ba-daät-ñeå-ca”. Bí-soâ trong ñaây laø chæ cho Phaùp Thuû. Coá yù laø taâm bieát roõ vieäc

kia. Voïng ngöõ coù chín loaïi, taùm loaïi, baûy loaïi, saùu, naêm, boán, ba, hai loaïi voïng ngöõ sai khaùc nhau. Chín loaïi voïng ngöõ laø duøng voâ caên Tha thaéng, Taêng-giaø-phaït-thi-sa, Ba-daät-ñeå-ca, Ñeà xaù ni, Ñoät-saéc-ngaät-lyù- ña; duøng voâ caên phaù giôùi, phaù kieán, phaù oai nghi, phaù chaùnh maïng ñeå voïng ngöõ. taùm loaïi voïng ngöõ laø duøng voâ caên Tha thaéng, Taêng-giaø-phaït- thi-sa, Ba-daät-ñeå-ca, Ñeà xaù ni, Ñoät-saéc-ngaät-lyù-ña; duøng voâ caên kieán vaên nghi ñeå voïng ngöõ. Baûy loaïi voïng ngöõ laø duøng voâ caên phaù giôùi, phaù kieán, phaù oai nghi, phaù chaùnh maïng; duøng voâ caên kieán vaên nghi ñeå voïng ngöõ. saùu loaïi voïng ngöõ laø Bí-soâ muoán voïng ngöõ nghó raèng ta seõ voïng ngöõ; khi ñang voïng ngöõ nghó raèng ta ñang voïng ngöõ; khi ñaõ voïng ngöõ nghó raèng ta ñaõ voïng ngöõ; duøng voâ caên kieán vaên nghi ñeå voïng ngöõ. Naêm loaïi voïng ngöõ laø duøng voâ caên naêm boä toäi ñeå voïng ngöõ. Boán loaïi voïng ngöõ laø duøng voâ caên phaù giôùi, phaù kieán, phaù oai nghi, phaù chaùnh maïng. Ba loaïi voïng ngöõ laø nghó raèng ta seõ voïng ngöõ, ta ñang voïng ngöõ vaø ta ñaõ voïng ngöõ. Hai loaïi voïng ngöõ laø nghó raèng ta ñang voïng ngöõ vaø ta ñaõ voïng ngöõ. Khoâng coù moät

loaïi maø thaønh voïng ngöõ. Laïi coù naêm loaïi voïng ngöõ laø töï mình coù voïng ngöõ phaïm Ba-la-thò-ca, hoaëc phaïm Taêng-giaø- phaït-thi-sa, hoaëc phaïm Toát-thoå-la-ñeå, hoaëc phaïm Ba-daät-ñeå-ca, hoaëc phaïm Ñoät-saéc-ngaät-lyù-ña. Sao goïi laø voïng ngöõ phaïm Ba-la-thò-ca? Bí- soâå thaät khoâng chöùng ñöôïc phaùp thöôïng nhôn maø töï xöng laø ñaõ chöùng. Sao goïi laø voïng ngöõ phaïm Taêng-giaø-phaït-thi-sa? Bí-soâ bieát Bí-soâ kia thanh tònh khoâng phaïm, duøng phaùp voâ caên Tha thaéng ñeå huûy baùng. Sao goïi laø voïng ngöõ phaïm Toát-thoå-la-ñeå? Bí-soâ ôû trong chuùng coá taâm voïng ngöõ, phi phaùp noùi laø phaùp, phaùp noùi laø phi phaùp; phi luaät noùi laø luaät, luaät noùi laø phi luaät... Sao goïi laø voïng ngöõ phaïm Ñoät-saéc-ngaät-lyù-ña? Bí-soâ moãi nöûa thaùng laøm leã Bao saùi ñaø, khi tuïng giôùi kinh ñöôïc hoûi coù thanh tònh khoâng, mình thaät khoâng thanh tònh, töï bieát coù phaïm khôûi taâm che giaáu ngoài im laëng. Ngoaøi boán loaïi voïng ngöõ keå treân, caùc loaïi voïng ngöõ khaùc ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Ba-daät-ñeå-ca nghóa laø ñoïa laïc, bò ñoát naáu trong ba ñöôøng aùc. Toäi naøy neáu khoâng aân caàn noùi toäi saùm tröø thì coù theå chöôùng ngaïi phaùp laønh ñaõ coù. Trong hoïc xöù naøy töôùng phaïm nhö theá naøo? Nhieáp Tuïng : Neáu thaät khoâng thaáy nghe, Khoâng giaùc tri vaø töôûng, Nghi ngôø maø noùi khaùc, Laø voïng ngöõ neân bieát. Neáu Bí-soâ khoâng thaáy, khoâng nghe, khoâng giaùc tri, khôûi töôûng nhö

vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy noùi raèng: Toâi thaáy nghe, giaùc tri. Khi noùi nhö vaäy moãi lôøi ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ töøng thaáy nghe, giaùc tri maø queân, khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy, khoâng nhôù vieäc ñoù maø noùi laø khoâng queân thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí- soâ thaät thaáy nghe, giaùc tri sau sanh nghi, khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy maø noùi laø thaáy nghe giaùc tri khoâng coù nghi thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ thaät khoâng thaáy nghe giaùc tri maø töôûng laø thaáy nghe giaùc tri noùi raèng toâi thaät coù thaáy nghe giaùc tri thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ thaät khoâng thaáy nhöng coù nghe giaùc tri, khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy; sau noùi raèng toâi thaáy nhöng khoâng coù nghe giaùc tri thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca. Neáu Bí-soâ thaät khoâng nghe nhöng coù thaáy giaùc tri, khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy; sau noùi raèng toâi nghe nhöng khoâng coù thaáy giaùc tri thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu Bí-soâ thaät khoâng coù giaùc (hieåu) nhöng coù thaáy nghe vaø tri (bieát), khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy; sau noùi raèng toâi coù hieåu nhöng khoâng coù thaáy nghe bieát thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu Bí-soâ thaät khoâng bieát nhöng coù thaáy nghe hieåu, khôûi töôûng nhö vaäy, chaáp nhaän nhö vaäy; sau noùi raèng toâi bieát nhöng khoâng thaáy nghe vaø hieåu thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy maø queân coøn nghe hieåu bieát khoâng queân, khôûi töôûng nhö vaäy; sau noùi raèng toâi thaáy khoâng queân, nghe hieåu bieát cuõng khoâng queân thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu

thaät nghe maø queân coøn thaáy hieåu bieát khoâng queân, khôûi töôûng nhö vaäy; sau noùi raèng toâi nghe khoâng queân, thaáy hieåu bieát cuõng khoâng queân thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu maø queân coøn thaáy nghe bieát khoâng queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi hieåu khoâng queân, thaáy nghe bieát cuõng khoâng ueân thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát maø queân coøn thaáy nghe hieåu khoâng queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi bieát khoâng queân, thaáy nghe hieåu cuõng khoâng queân thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy maø nghi coøn nghe hieåu bieát khoâng nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi thaáy khoâng nghi, coøn nghe hieåu bieát coù nghi thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät nghe maø nghi coøn thaáy hieåu bieát khoâng nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi nghe khoâng nghi, coøn thaáy hieåu bieát coù nghi thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu maø nghi coøn thaáy nghe bieát khoâng nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi hieåu khoâng nghi coøn thaáy nghe bieát coù nghi thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát maø nghi coøn thaáy nghe hieåu khoâng nghi,

khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi bieát khoâng nghi coøn thaáy nghe hieåu coù nghi thì moãi lôøi noùi ñeàu phaïm boån toäi. Neáu thaät khoâng thaáy khôûi töôûng khoâng thaáy, coøn nghe hieåu bieát töôûng coù nghe hieåu bieát; khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi thaáy nhöng khoâng coù nghe hieåu bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät khoâng nghe khôûi töôûng khoâng nghe nhöng khôûi töôûng coù thaáy hieåu bieát; khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù nghe nhöng khoâng coù thaáy hieåu bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät khoâng hieåu khôûi töôûng khoâng hieåu nhöng khôûi töôûng coù thaáy nghe bieát; khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi hieåu nhöng khoâng coù thaáy nghe bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät khoâng bieát khôûi töôûng khoâng bieát nhöng khôûi töôûng coù thaáy nghe hieåu; khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi bieát nhöng khoâng coù thaáy nghe hieåu thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy nghe hieåu bieát maø khoâng queân vieäc kia, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù thaáy nghe hieåu bieát nhöng laïi queân vieäc kia thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy nghe hieåu bieát khoâng sanh nghi taâm, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù thaáy nghe hieåu bieát nhöng sanh nghi taâm thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy nghe hieåu bieát töôûng coù thaáy nghe hieåu bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng coù thaáy nghe hieåu bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy nhöng khoâng coù nghe hieåu bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng thaáy nhöng coù nghe hieåu bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät nghe nhöng khoâng coù thaáy hieåu bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng nghe nhöng coù thaáy hieåu bieát thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu maø khoâng coù thaáy nghe bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng hieåu nhöng coù thaáy nghe bieát

thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát maø khoâng thaáy nghe hieåu, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng bieát nhöng coù thaáy nghe hieåu thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy khoâng queân coøn nghe hieåu bieát laïi queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù thaáy nhöng queân, coøn nghe hieåu bieát khoâng queân thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät nghe khoâng queân coøn thaáy hieåu bieát laïi queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù nghe nhöng queân, coøn thaáy hieåu bieát khoâng queân thì khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu khoâng queân coøn thaáy nghe bieát laïi queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù hieåu nhöng queân coøn thaáy nghe bieát khoâng queân, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát khoâng queân coøn thaáy nghe hieåu laïi queân, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù bieát nhöng queân coøn thaáy nghe

hieåu khoâng queân, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy khoâng nghi coøn nghe hieåu bieát coù nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù thaáy nhöng nghi coøn nghe hieåu bieát khoâng nghi, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät nghe khoâng nghi coøn thaáy hieåu bieát coù nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù nghe nhöng nghi coøn thaáy hieåu bieát khoâng nghi, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu khoâng nghi coøn thaáy nghe bieát coù nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù hieåu nhöng nghi coøn thaáy nghe bieát khoâng nghi, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát khoâng nghi coøn thaáy nghe hieåu coù nghi, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi coù bieát nhöng nghi coøn thaáy nghe hieåu khoâng nghi, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät thaáy töôûng coù thaáy nhöng töôûng khoâng nghe hieåu bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng thaáy nhöng coù nghe hieåu bieát, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät nghe töôûng coù nghe nhöng töôûng khoâng thaáy hieåu bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng nghe nhöng coù thaáy hieåu bieát, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät hieåu töôûng coù hieåu nhöng töôûng khoâng thaáy nghe bieát, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng hieåu nhöng coù thaáy nghe bieát, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu thaät bieát töôûng coù bieát nhöng töôûng khoâng thaáy nghe hieåu, khôûi töôûng nhö vaäy sau noùi raèng toâi khoâng bieát nhöng coù thaáy nghe hieåu, khi noùi phaïm boån toäi. Neáu Bí-soâå noùi traùi vôùi taâm nghó ñeàu phaïm Ba-daät-ñeå-ca, khoâng noùi traùi vôùi taâm nghó thì khoâng phaïm. Khoâng phaïm nöõa laø ngöôøi phaïm ban ñaàu hoaëc si cuoàng taâm loaïn bò thoáng naõo böùc baùch.

Hoïc Xöù Thöù Hai: CHEÂ BAI MAI MÆA Phaät ôû trong vöôøn Caáp-coâ-ñoäc röøng Theä-ña thaønh Thaát-la-phieät, luùc ñoù Luïc chuùng Bí-soâ cheâ bai mai mæa caùc Bí-soâ nhö noùi: “Thaày maét choät, löng guø, quaù cao, quaù luøn, quaù maäp, hoaëc ñieác, muø, caâm, ngoïng, chaân queø ñi choáng naïng, raêng hoâ, moâi seä…”, khieán caùc Bí-soâ naøy hoå theïn khoâng vui, boû pheá vieäc tuïng nieäm tö duy. Caùc Bí-soâ

thieåu duïc lieàn cheâ traùch: “Taïi sao Bí-soâ laïi cheâ bai mai mæa Bí-soâ, noùi thaày maét choät… gioáng nhö ñoaïn vaên treân”, baïch Phaät, Phaät do nhaân duyeân naøy nhoùm hoïp caùc Bí-soâ… cho ñeán caâu: … Ñaây khoâng phaûi laø vieäc laøm cuûa moät sa moân, vì sao? Caùc thaày haõy laéng nghe: Ngaøy xöa trong moät tuï laïc noï coù moät tröôûng giaû cöôùi vôï thôøi gian khoâng laâu sau sanh ñöôïc moät ñöùa con gaùi daàn daàn lôùn khoân. Tröôûng giaû phaûi töï mình caøy ruoäng, luùc ñoù coù moät cö só töû, cha meï ñeàu qua ñôøi, thöôøng vaøo röøng ñoán cuûi ñem baùn ñeå töï nuoâi soáng, khi gaùnh cuûi tôùi moät

goác caây döøng nghæ lieàn thaáy tröôûng giaû ñang töï mình caøy ruoäng neân ñeán hoûi: “Caäu ñaõ giaø yeáu, taïi sao laïi töï caøy ruoäng cöïc khoå nhö theá?”, ñaùp: “Naøy chaùu, ta khoâng coù anh em cuõng khoâng coù con trai neáu khoâng töï caøy ruoäng thì laøm sao coù côm aên”, cö só töû noùi: “Ñeå chaùu caøy thay cho, caäu haõy nghæ tay moät chuùt”. Tröôûng giaû vui veû ñöa caùi caøy cho chaøng trai caøy thay, ñeán tröa ngöôøi nhaø mang côm nöôùc ñeán, tröôûng giaû baûo chaøng trai cuøng aên, aên xong chaøng trai noùi: “Caäu haõy veà nghæ ñeå chaùu caøy luoân ñeán chieàu, nhöng chaùu khoâng bieát nhaø caäu, chieàu toái caäu cho ngöôøi ra ñaàu thoân ñoùn chaùu”, tröôûng giaû nghe vaäy lieàn veà nhaø nghæ, chaøng trai caøy ñeán chieàu, thaû boø cho aên coû roài gaùnh cuûi luøa boø trôû veà, ñeán ñaàu thoân ñaõ thaáy tröôûng giaû ñöùng ñoùn daãn chaøng trai veà nhaø. Veà ñeán nhaø chaøng trai queùt doïn chuoàng boø, raûi rôm khoâ roài boû coû cho boø aên, tröôûng giaû thaáy chaøng trai sieâng naêng chòu khoù nhö vaäy lieàn suy nghó: “Ta nhôø chaøng trai naøy maø ñöôïc thaûnh thôi, ta neân gaû con gaùi cho noù”. AÊn toái xong, tröôûng giaû noùi: “Naøy chaùu, chaùu haõy ôû ñaây sieâng naêng chòu khoù coi ngoù gia nghieäp, ta seõ gaû ñöa con gaùi cuûa ta cho chaùu laøm vôï”, chaøng trai noùi: “Neáu ñöôïc nhö vaäy thì chaùu thaät toát phuùc”. Töø ñoù chaøng trai heát mình phuïc vuï cho sanh nghieäp cuûa gia ñình tröôûng giaû, tröôûng giaû coù nuoâi hai con boø, con lôùn baåm taùnh hieàn laønh, con nhoû taùnh ham aên, tuy ñaõ xoû muõi vaãn tìm caùch aên luùa baép cuûa ngöôøi neân bò ñoàng töû chaên giöõ neùm ñaù ñaùnh ñuoåi laøm gaõy maát moät caùi söøng, do ñoù noù coù teân laø con boø gaõy söøng; thôøi gian sau noù laïi aên luùa baép cuûa ngöôøi bò ngöôøi chaên giöõ quaêng caùi lieàm chaët ñöùt caùi ñuoâi cuûa noù, töø ñoù noù ñöôïc goïi laø con boø gaõy söøng cuït ñuoâi. Traûi qua moät thôøi gian, chaøng trai nhaéc tröôûng giaû veà hoân nhaân maø oâng ñaõ höùa, tröôûng giaû nghe roài lieàn baûo vôï: “Hieàn thuû haõy saém söûa y phuïc vaø chuoãi anh laïc cho con gaùi, khoâng bao laâu nöõa seõ gaû con gaùi laáy choàng”, ngöôøi vôï lieàn hoûi gaû cho ai, tröôûng giaû noùi: “Toâi ñaõ höùa gaû cho cö só töû”, ngöôøi vôï noùi: “OÂng toäc cuûa cö só töû naøy voán khoâng bieát roõ, taïi sao laïi ñem con gaùi gaû cho noù. Baøn chuyeän hoân nhaân thì thaân thuoäc phaûi qua laïi môøi nhau aên uoáng, doøng hoï coù töông öng toâi môùi chòu gaû con”, tröôûng giaû noùi: “Hieàn thuû, cö só töû naøy töø ngaøy ñeán nhaø ta ñaõ sieâng naêng chòu khoù laøm heát moïi vieäc neân toâi môùi ñöôïc thaûnh thôi”,

ngöôøi vôï noùi: “Toâi thaät khoâng theå gaû con cho moät gaõ laøm thueâ, xoùm gieàng seõ nhieàu lôøi mai mæa”. Tröôûng giaû nghe roài lieàn suy nghó: “Neáu ta noùi khoâng gaû con gaùi thì chaøng trai naøy seõ boû ñi, ta seõ phaûi cöïc khoå nhö tröôùc, ta neân doái laäp phöông tieän”, nghó roài lieàn noùi vôùi chaøng trai: “Naøy chaùu, hoï haøng thaân toäc cuûa ta raát ñoâng, khi tuï veà döï leã cöôùi aét phaûi caàn nhieàu thöùc aên thöùc uoáng, vaäy chaùu haõy ñôïi muøa thu luùa

chín”. Sau vuï luùa muøa thu chaøng trai laïi nhaéc vieäc hoân nhaân, tröôûng giaû noùi: “Chaùu haõy ñôïi ñeán muøa mía”, thu hoaïch mía xong chaøng trai laïi nhaéc, tröôûng giaû laïi noùi: “Haõy ñôïi ñeán muøa luùa maïch”, thu hoaïch luùa maïch xong chaøng trai laïi nhaéc, tröôûng giaû laïi baûo haõy ñôïi ñeán muøa luùa môùi, chaøng trai thaáy tröôûng giaû cöù heïn laàn heïn löõa lieàn suy nghó: “Heát heïn muøa luùa tôùi heïn muøa mía... xem ra ñeàu laø löøa gaït ta, ta neân noùi cho moïi ngöôøi trong thoân bieát, neáu khoâng ñöôïc ta kieän leân quan”. Nghó roài lieàn noùi cho moïi ngöôøi trong thoân bieát, moïi ngöôøi nghe roài lieàn ñeán hoûi tröôûng giaû: “OÂng ñaõ höùa gaû con sao khoâng chòu laøm leã thaønh hoân cho chuùng noù?”, tröôûng giaû nghe roài noåi giaän noùi: “Chaøng trai ñoù laø ngöôøi laøm coâng, leõ naøo toâi laïi höùa gaû con cho ngöôøi laøm coâng nhö noù”. Moïi ngöôøi nghe roài ñeàu im laëng, cö só töû suy nghó: “Ta khoâng ñöôïc tieàn coâng laïi khoâng ñöôïc vôï, thaät laø luoáng uoång thôøi gian maø chaúng ñöôïc gì. Nay ta phaûi gaây toån haïi gì cho hoï roài môùi ra ñi”. Nghó roài ñeán giöõa tröa chaøng trai luøa hai con boø ra ngoaøi ñaùnh ñaäp khoå sôû roài coät vaøo goác caây cho phôi naéng. Thôøi ñoù suùc vaät hieåu ñöôïc lôøi noùi cuûa ngöôøi neân noùi vôùi cö só töû: “Naøy chaøng trai, tröôùc ñaây oâng bieát ñöôïc söï khoù nhoïc cuûa chuùng toâi neân thöông töôûng, aân ñoàng nhö cha meï, sao nay laïi ñaùnh ñaäp chuùng toâi khoå sôû coøn coät chuùng toâi vaøo goác caây cho phôi naéng nhö theá naøy, chuùng toâi coù loãi gì vôùi oâng?”, cö só töû noùi: “Caùc ngöôi khoâng coù loãi gì nhöng chuû cuûa ngöôi coù loãi vôùi ta”, boø hoûi: “Chuû toâi coù loãi gì?”, ñaùp: “OÂng ta tröôùc höùa gaû con gaùi cho ta nay laïi nuoát lôøi”, boø noùi: “Sao oâng khoâng kieän leân quan?”, ñaùp: “Vì khoâng coù ngöôøi laøm chöùng”, boø noùi: “Chuùng toâi seõ laøm chöùng cho oâng”, chaøng trai hoûi: “Ngöôi coù noùi ñöôïc tieáng ngöôøi khoâng?”, boø noùi: “Chuùng toâi khoâng noùi ñöôïc tieáng ngöôøi nhöng chuùng toâi seõ hieän töôùng khieán cho ngöôøi ta hieåu. OÂng phaûi ôû tröôùc quan theà cho hoï tin, sau ñoù ñöa chuùng toâi ñeán laøm chöùng. OÂng haõy nhoát chuùng toâi vaøo chuoàng ñöøng cho aên coû uoáng nöôùc ñuû baûy ngaøy roài thaû chuùng toâi ra choã coù nhieàu coû nöôùc ñeå cho hoï thaáy vaø tin chuùng toâi vaãn khoâng chòu aên coû uoáng nuôùc, chuùng toâi seõ hieän töôùng ñeå vua quan tin lôøi oâng noùi laø söï thaät, luùc ñoù chuùng toâi môùi aên uoáng laïi”. Chaøng trai nghe roài lieàn thaû boø ra luøa chuùng ñeán choã coû xanh töôi ñeå noù aên no roài môùi luøa chuùng veà chuoàng. Sau ñoù chaøng trai ñeán choã vua taâu raèng: “Ñaïi vöông, taïi thoân coù oâng tröôûng giaû teân ñaõ höùa gaû con gaùi cho toâi ñeå toâi cöïc khoå laøm vieäc nhieàu naêm nay, nay laïi

nuoát lôøi khoâng chòu gaû". Nhaø vua cho goïi oâng tröôûng giaû ñeán hoûi roõ thöïc hö, tröôûng giaû noùi khoâng coù höùa nhö vaäy, vua hoûi cö só töû: "Ngöôi coù ngöôøi laøm chöùng khoâng?", ñaùp: "Coù, laø hai con boø nuoâi trong nhaø tröôûng giaû", vua hoûi: "Chuùng coù noùi ñöôïc

tieáng ngöôøi khoâng?", ñaùp: "Chuùng khoâng noùi ñöôïc tieáng ngöôøi, nhöng chuùng coù theå hieän töôùng khieán ngöôøi hieåu ñöôïc, hai con boø laøm chöùng naøy ñem nhoát trong chuoàng baûy ngaøy khoâng cho aên uoáng, ñuû baûy ngaøy thaû ra ôû choã coù coû nöôùc, noù vaãn khoâng aên uoáng vaø hieän töôùng cho ñeán khi naøo Ñaïi vöông tin, noù môùi chòu aên uoáng. Neáu toâi noùi hö doái toâi xin chòu toäi töû". Nhaø vua baûo ñaïi thaàn: "Haõy y theo lôøi noùi cuûa chaøng trai ñeå chuùng nghieäm thaät hö". Ñaïi thaàn tuaân lònh ñem hai con boø nhoát trong chuoàng khoâng cho aên uoáng, luùc ñoù con boø gaõy söøng cuït ñuoâi noùi vôùi con boø lôùn: "Taïi sao chuùng ta phaûi nhaän laáy haïn kyø baûy ngaøy ôû trong chuoàng khoâng ñöôïc aên uoáng gì", boø lôùn noùi: "Chuùng ta ñaõ höùa vôùi chaøng trai laøm chöùng, töï nhòn ñoùi nhòn khaùt cho ñeán khi naøo vua tin lôøi chaøng trai noùi", boø gaõy söøng cuït ñuoâi noùi: "Neáu ñöôïc thaû ra gaëp ñaù toâi cuõng nuoát huoáng chi laø coû nöôùc", boø lôùn noùi: "Chaøng trai ñaõ thöông töôûng chuùng ta nhö cha meï, chuùng ta khoâng theå laøm traùi lôøi ñaõ höùa", boø gaõy söøng cuït ñuoâi noùi: "Tuy coù aùi nieäm nhöng chaøng ta vaãn thöôøng goïi toâi laø boø gaõy söøng cuït ñuoâi, toâi khoâng thích". Boø lôùn nghe roài im laëng, luùc ñoù chaøng trai ñeán thaêm hai con boø coù an oån khoâng, boø lôùn noùi: "Toâi an oån nhöng oâng khoâng ñöôïc an oån', chaøng trai hoûi: "Noùi vaäy laø yù gì?" Boø lôùn noùi: "Boø gaõy söøng cuït ñuoâi noùi neáu ñöôïc thaû ra gaëp ñaù noù cuõng nuoát huoáng chi laø coû nöôùc", chaøng trai noùi: "Neáu vaäy thì ñeâm nay toâi phaûi chaïy troán vì toäi doái vua laø toäi töû", boø lôùn noùi: "OÂng khoâng caàn chaïy troán, oâng haõy laáy daây xoû vaøo muõi cuûa boø gaõy söøng cuït ñuoâi roài coät sôïi daây ñoù vaøo caëp söøng cuûa toâi. Ngaøy ñöôïc thaû ra neáu boø nhoû voäi aên uoáng thì toâi duøng caëp söøng ñöa hoảng muõi cuûa noù leân, luùc ñoù oâng noùi vôùi moïi ngöôøi laø chuùng toâi ñang noùi vôùi vò hoä theá thöù naêm, nhaát ñònh moïi ngöôøi seõ tin lôøi oâng noùi". Chaøng trai nghe roài lieàn laøm y theo lôøi boø lôùn noùi, boø gaõy söøng cuït ñuoâi noùi vôùi boø lôùn: "Ñaây quaû laø khoå hình ñoái vôùi toâi", boø lôùn noùi: "Haõy xem noù laø chuoãi anh laïc thì coù khoå gì". Ñuû baûy ngaøy hai con boø ñöôïc thaû ra choã coù nhieàu coû nöôùc, vua vaø ñaïi thaàn ñeàu ñeán xem hai con boø hieän töôùng gì laøm chöùng. Luùc con boø gaõy söøng cuït ñuoâi muoán aên coû uoáng nöôùc, con boø lôùn lieàn ñöa caëp söøng laøm cho muõi cuûa boø nhoû hoảng leân trôøi, vua thaáy vaäy hoûi Ñaïi thaàn: "Chuùng hieän töôùng nhö vaäy laø yù gì?", Ñaïi thaàn laø ngöôøi coù trí taâu vua: "YÙ chuùng muoán noùi söï vieäc ñoù khoâng chæ hai chuùng noù laøm chöùng maø vò hoä theá thöù naêm cuõng laøm chöùng". Nhaø vua thaáy vieäc hy höõu naøy roài lieàn baûo caùc Ñaïi thaàn: "Suùc sanh laø loaøi voâ tri thöùc coøn vì ngöôøi laøm chöùng söï vieäc höùa hoân khoâng

phaûi laø hö doái. Nay ta taùc thaønh cho chaøng trai vaø con gaùi cuûa tröôûng giaû thaønh choàng vôï.”

SOÁ 1442 - CAÊN BAÛN THUYEÁT NHAÁT THIEÁT HÖÕU BOÄ TYØ NAÏI DA, Quyeån 25 371

Phaät baûo caùc Bí-soâ: “Caùc thaày neân bieát loaøi baøng sanh nghe cheâ bai coøn khoâng thích huoáng chi loaøi ngöôøi. Töø nay caùc thaày khoâng ñöôïc duøng aùc ngöõ cheâ bai mai mæa ngöôøi khaùc”. Ñaây laø duyeân khôûi nhöng Phaät chöa cheá giôùi, Phaät laïi baûo caùc Bí-soâ: “Khi noùi lôøi cheâ bai mai mæa ngöôøi khaùc thì vieäc ñaõ laøm trong ñôøi hieän taïi khoâng theå thaønh töïu. Caùc thaày laéng nghe”: Ngaøy xöa, trong moät thoân noï coù oâng tröôûng giaû laøm ngheà ñaùnh xe, nuoâi hai con boø caùi ñeå keùo xe, moät con teân Hoan Hæ, moät con teân Myõ Vò. Thôøi gian sau caû hai con boø ñeàu sanh ñöôïc moät con daàn daàn khoân lôùn, con cuûa boø Hoan Hæ coù söøng daøi neân ñöôïc goïi laø Hoan Hæ söøng daøi; con cuûa boø Myõ Vò ñaàu troïc khoâng söøng neân ñöôïc goïi laø Myõ Vò troïc ñaàu, caû hai con boø naøy ñeàu maäp maïnh nhö nhau. moät hoâm nhoùm ngöôøi ñaùnh xe cuøng cho boø uoáng nöôùc trong ao, moät ngöôøi noùi: “Haõy thöû xem boø cuûa ai söùc maïnh hôn”, ai naáy ñeàu noùi boø cuûa mình söùc maïnh hôn, tröôûng giaû noùi: “Boø cuûa toâi coù söùc maïnh hôn heát”, moïi ngöôøi hoûi: “Laøm sao bieát ñöôïc boø cuûa oâng coù söùc maïnh hôn heát?’, tröôûng giaû noùi: “Boø toâi coù theå keùo ñöôïc moät xe naëng leân söôøn doác”. Moïi ngöôøi nghe roài lieàn ñaùnh cöôïc vôùi tröôûng giaû naêm traêm kim tieàn roài cho hai con boø keùo chieác xe naëng leân söôøn doác, tröôûng giaû quaùt hai con boø: “Hoan Hæ söøng daøi keùo nhanh leân, Myõ Vò troïc ñaàu keùo nhanh leân”. Luùc ñoù con boø troïc ñaàu nghe keâu mình laø troïc ñaàu neân khoâng vui lieàn ñöùng yeân khoâng chòu keùo xe leân. Tröôûng giaû thua cuoäc maát naêm traêm kim tieàn neân noåi giaän ñaùnh ñaäp hai con boø taøn nhaãn, roài coät beân goác caây cho phôi naéng. Boø söøng daøi noùi vôùi tröôûng giaû: “Tröôùc ñaây oâng thöông töôûng chuùng toâi nhö cha meï, nay toâi coù loãi gì maø oâng laïi ñoái xöû nhö vaäy?”, tröôûng giaû noùi: “Do hai ngöôi khoâng chiu keùo xe leân söôøn doác neân ta thua maát naêm traêm kim tieàn”, boø söøng daøi noùi: “Do oâng taïo khaåu nghieäp chôù chuùng toâi coù loãi gì”, tröôûng giaû hoûi: “Ta ñaõ taïo khaåu nghieäp gì?”, boø troïc ñaàu noùi: “Tröôùc moïi ngöôøi oâng laïi quaùt keâu toâi laø troïc ñaàu, toâi khoâng thích, neáu oâng goïi toâi baèng teân goïi trìu meán hôn thì toâi môùi vui veû keùo xe leân söôøn doác. Laàn sau oâng ñaùnh cöôïc laïi gaáp ñoâi tieàn laàn tröôùc, chuùng toâi seõ keùo xe leân söôøn nuùi buø laïi soá tieàn thua cuoäc laàn naøy”.Thôøi gian sau tröôûng giaû laïi ñaùnh cöôïc vôùi nhoùm ngöôøi ñaùnh xe, hoï noùi: “OÂng muoán thua cuoäc laàn nöõa hay sao?”, tröôûng giaû noùi: “Toâi thua thì caùc oâng ñaâu coù maát maùt gì, laàn naøy xe chôû naëng hôn laàn tröôùc vaø tieàn caù cöôïc laø moät ngaøn kim tieàn”. Moïi ngöôøi nghe roài baèng loøng ñaùnh cöôïc, tröôûng giaû lieàn cho hai con boø keùo xe leân söôøn doác vaø coå vuõ chuùng noù: “Hoan Hæ nhanh leân naøo, Myõ Vò nhanh leân naøo”. Hai con boø nghe coå vuõ vôùi gioïng trìu meán neân vui veû ra söùc keùo

xe leân söôøn doâc, tröôûng giaû thaéng cöôïc thu veà moät ngaøn kim tieàn. Luùc ñoù thieân thaàn treân hö khoâng noùi keä: “Duø coù chôû naëng maáy, Töø döôùi keùo leân ñoài, Taâm hai boø neáu vui, Cuõng keùo ñöôïc xe naøy. Neáu noùi lôøi thuaän yù, Hai boø nghe vui möøng, Keùo xe leân khoâng khoù, Giuùp chuû thaéng ngaøn vaøng, Cho neân thöôøng aùi ngöõ, Ñöøng noùi lôøi choái tai, Vì khi noùi aùi ngöõ, Voâ toäi thöôøng an vui’.” Phaät baûo caùc Bí-soâ: “Loaøi baøng sanh nghe lôøi cheâ bai coøn khoâng vui giuùp chuû huoáng chi laø ngöôøi, cho neân caùc Bí-soâ khoâng neân noùi lôøi cheâ bai ngöôøi khaùc”. Phaät quôû traùch Luïc chuùng Bí-soâ roài baûo caùc Bí-soâ: … Nôi Tyø-naïi-da cheá hoïc xöù naøy cho caùc Bí-soâ nhö sau: “Neáu laïi coù Bí- soâ noùi lôøi cheâ bai mai mæa, phaïm Ba-daät-ñeå-ca.” Huûy töû ngöõ laø duøng lôøi cheâ bai mai mæa ngöôøi khaùc, neáu ngöôøi kia hieåu ñöôïc öu saàu khoâng vui thì Bí-soâ naøy phaïm Ba-daät-ñeå-ca.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.